

INDEPENDENȚA ȘI IMPARȚIALITATEA

SISTEMULUI JUDICIAR

DEPARTMENTUL
PENTRU EXECUTAREA
HOTĂRĂRILOR CURȚII
EUROPENE A
DREPTURILOR
OMULUI

DG1

FIȘĂ TEMATICĂ

Noiembrie 2020

INDEPENDENȚA ȘI IMPARȚIALITATEA

SISTEMULUI JUDICIAR

Aceste rezumate sunt realizate exclusiv sub responsabilitatea Departamentului pentru executarea hotărârilor judecătorești ale Curții Europene și nu implică în niciun fel responsabilitatea Comitetului Miniștrilor.

1. INDEPENDENȚA TRIBUNALELOR.....	3
1.1. Independența față de executiv	3
1.2. Independența față de părțile cauzei.....	5
1.3. Independența internă a tribunalelor	6
2. IMPARȚIALITATEA TRIBUNALELOR.....	8
2.1 Imparțialitatea obiectivă a tribunalelor	8
2.1.1. Exercițarea funcțiilor judiciare și de consiliere într-o cauză.....	8
2.1.2. Exercițarea funcțiilor judiciare și extra-judiciare într-o cauză.....	8
2.1.3. Exercițarea diferitelor funcții judiciare într-o cauză.....	9
2.1.4. Situații de natură personală inclusiv conflicte de interese	12
2.2 Imparțialitatea subiectivă a tribunalelor.....	12
3. INDEPENDENȚA ȘI IMPARȚIALITATEA PROCURORILOR	14
INDEXUL CAUZELOR	16

Dreptul la un proces echitabil este garantat de Articolul 6 din Convenția europeană a drepturilor omului. Punerea în aplicare efectivă a acestui drept necesită în mod special ca orice persoană să aibă dreptul la judecarea cauzei sale „de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa”. Principiile independenței și imparțialității sunt strâns legate de acest drept și, în funcție de circumstanțe, pot necesita examinarea comună a Curții Europene. Ele reprezintă garanții instituționale de care depind democrația și statul de drept.

Obligația statelor de a asigura un proces de către o „instanță independentă și imparțială” nu se limitează la magistratură. Ea implică de asemenea obligația executivului, a legislativului și a oricărei autorități a statului, indiferent de nivel, să respecte și să se conformeze hotărârilor și deciziile tribunalelor. Garanțiile constituționale privind independența și imparțialitatea sistemului judiciar trebuie încorporate în mod eficient în atitudinile și practicile administrative de fiecare zi.

Prezenta fișă oferă exemple de măsuri adoptate și raportate de state în contextul executării hotărârilor Curții Europene în scopul protejării și consolidării independenței și imparțialității aparatului judiciar național. Ea include o secțiune privind independența și imparțialitatea procurorilor, întrucât aceștia formează o parte integrantă din sistemele judiciare europene.

1. INDEPENDENȚA TRIBUNALELOR

Independența tribunalelor este un element esențial al statului de drept, fiind indispensabilă pentru funcționarea sistemului judiciar. Ea constituie garanția respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, permițând fiecărui individ să aibă încredere în sistemul de justiție.¹

Conform jurisprudenței Curții, pentru a stabili dacă un tribunal este independent, în special față de executiv și de părțile cauzei, se iau în considerare, între altele: modul de desemnare a membrilor săi și perioada de mandat a acestora; existența garanțiilor față de presiunile exterioare; și întrebarea dacă organismul prezintă o aparență de independență. Curtea a observat că noțiunea de separare a puterilor între executiv și sistemul judiciar a căpătat o importanță crescută în cadrul jurisprudenței sale.

1.1. Independența față de executiv

Independența Consiliului de Stat în contextul interpretării tratatelor internaționale: În 1990, Adunarea plenară a Consiliului de Stat a hotărât să renunțe la practica înaintării chestiunilor de interpretare a tratatelor internaționale, a căror exprimare era neclară sau ambiguă, către Ministerul Afacerilor Externe, și să interpreteze ea însăși termenii tratatelor internaționale în procedurile în curs. Consiliul de Stat a obținut astfel deplină competență și totală independență față de executiv. Dacă totuși se întâmplă, într-o cauză specifică, să solicite opinia executivului, aceasta nu va fi obligatorie.

FRA / Beaumartin
(15287/89)

[Hotărâre definitivă pe
24/11/1994](#)

[Rezoluție finală DH\(95\)254](#)

Independența camerelor maritime de contencios: Legea privind camerele aritime de contencios a fost modificată în 2009, privitor la chestiunea numirii și revocării președinților și vice-președinților camerelor maritime de către ministrul justiției, în acord cu ministrul transporturilor și afacerilor maritime, care îi plasau pe judecătorii menționați într-o poziție de subordonare față de aceste ministere. În prezent, o cameră maritimă de contencios este compusă din judecători profesioniști (președinte și unul sau mai mulți vice-președinți) și judecători non-profesioniști, care sunt numiți la camere de către ministrul justiției, în conformitate cu Legea privind sistemul tribunalelor de drept comun.

POL / Brudnicka and Others
(54723/00)

[Hotărâre definitivă pe
03/06/2005](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2011\)141](#)

Măsuri de îmbunătățire a garanțiilor statutare pentru asigurarea independenței asistenților judiciari: Conform Legii din 2004 privind organizarea judiciară și Regulamentului Consiliului suprem al magistraturii de ordine interioară al instanțelor judecătorești din 2005, asistenții judiciari au căpătat un statut profesional similar cu cel al judecătorilor și se bucură de protecție împotriva demiterilor arbitrare. Ei pot de asemenea să conteste hotărârile disciplinare împotriva lor în fața unui tribunal.

ROM / Luka (34197/02)

[Hotărâre definitivă pe
21/10/2009](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2014\)66](#)

Independența tribunalelor penale în cauzele referitoare la infracțiuni comise de civili și personal militar: Pentru a preveni condamnările civililor de către tribunalele militare, Codul de Procedură Penală a fost modificat în 2006, prevăzând că tribunalele civile vor judeca toate cauzele în care există indivizibilitate ori legătură între infracțiuni comise de personal militar și

ROM / Maszni (59892/00)

[Hotărâre definitivă pe
21/12/2006](#)

¹ Vezi CM Recomandarea [CM/Rec\(2010\)12](#) privind judecătorii: independență, eficiență și responsabilități.

civili. Mai mult, conform Legii din 2002 privind statutul polițiștilor, agenții de poliție au devenit funcționari publici și sunt prin urmare judecați de tribunale civile.

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2013\)168](#)

Limitarea jurisdicției tribunalelor militare și desființarea lor ulterioară:

Conform modificărilor din 2010 ale Legii privind instituirea și procedura tribunalelor militare, prevederea care cerea prezența unui ofițer militar în completul de judecată a fost abrogată. De atunci, completul unui tribunal militar este compus doar din trei judecători militari.

TUR / Bayrak (39429/98)

[Hotărâre definitivă pe
24/09/2007](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2018\)22](#)

În 2013, un amendament la Legea privind tribunalele militare disciplinare a limitat competența acestora la chestiuni disciplinare care au loc în timp de război. În plus, Comitetele militare disciplinare, care au înlocuit Tribunalele militare disciplinare pe timp de pace, nu puteau impune pedepse disciplinare privative de libertate.

*TUR / Ibrahim Gurkan
(10987/10)*

[Hotărâre definitivă pe
03/10/2012](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2016\)303](#)

Toate tribunalele militare, inclusiv Tribunalul administrativ militar suprem (SMAC) au fost desființate printr-o revizuire constituțională în 2017. Cauzele în așteptare la SMAC au fost transferate fie către Curtea de Casație, fie către Consiliul de Stat.

TUR / Tanisma (32219/05)

[Hotărâre definitivă pe
02/05/2016](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2018\)422](#)

Abolirea tribunalelor pentru securitatea statului: Mai multe reforme legislative și constituționale au dus în cele din urmă la abolirea tribunalelor pentru securitatea statului. Un amendament constituțional din 1999 prevedea ca tribunalele pentru securitatea statului să fie compuse dintr-un președinte, doi membri titulari și un membru supleant. Modificări legislative ulterioare au desființat funcțiile de judecător militar și procuror militar în tribunalele pentru securitatea statului, aceștia fiind înlocuiți de judecători civili.

TUR / Ciraklar (19601/92)

[Hotărâre definitivă pe
28/10/1998](#)

[Rezoluție finală DH\(99\)555](#)

Tribunalele pentru securitatea statului au fost desființate în final de o reformă constituțională din 2004. Competența acestor tribunale a fost transferată către curtea cu juri prin modificarea Codului de Procedură Penală și a Legii privind abolirea tribunalelor pentru securitatea statului.

TUR / Sertkaya (77113/01)

[Hotărâre definitivă pe
22/09/2006](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2008\)83](#)

Reforme structurale asigurând independența curților marțiale: Conform modificărilor din 1997 ale Legii Armatei din 1995, curțile marțiale trebuie să includă un judecător-avocat, (un civil cu calificare juridică) drept membru, ale cărui opinii privind aspectele de drept sunt obligatorii pentru instanță și care are drept de vot privind pedeapsa (dar nu și condamnarea). Dreptul de recurs împotriva sentințelor civile ale Curții marțiale de apel a fost adăugat la dreptul de recurs

UK / Findlay (22107/93)

[Hotărâre definitivă pe
25/02/1997](#)

[Rezoluție finală DH\(98\)11](#)

<p>existent împotriva condamnărilor. Astfel, decizia finală va reveni întotdeauna unui organ judiciar.</p> <p>Ordinul din 2004 de modificare a Legii privind disciplina navală din 1957 a transferat răspunderea numirii avocaților-judecători (civili) în Tribunalele Marinei Regale către avocații judecători (civili) ai Flotei. Notele de informare pregătite pentru membrii obișnuiți ai curților marțiale navale au fost modificate în 2002 și 2004 pentru a include instrucțiuni privind necesitatea unei funcționări independente și libere față de presiuni externe și pentru a asigura o coerență maximală cu cele ale armatei și ale Forțelor Aeriene Regale. Noua Lege a Forțelor Armate, care a intrat în vigoare în 2009, a creat o singură curte marțială permanentă pentru toate cele trei ramuri ale forțelor armate (forțele terestre, marină, forțele aeriene) care poate funcționa în mai multe locuri în același timp. Această curte poate fi compusă din diferiți avocați-judecători și membri ai personalului militar pentru diferite procese.</p>	<p><i>UK / Grieves (57067/00)</i></p> <p>Hotărâre definitivă pe 16/12/2003</p> <p>Rezoluție finală CM/ResDH(2011)290</p>
<p>Competența deplină a Comisiei de eliberare condiționată în ceea ce privește eliberarea obligatorie a deținuților condamnați pe viață: Ca urmare a modificării Legii privind justiția penală din 2003, Comisia de eliberare condiționată a primit competența de a decide eliberarea obligatorie a deținuților condamnați pe viață, iar Secretarul de Stat nu se mai poate abate de la aceste decizii. Comisia de eliberare condiționată, ca autoritate publică în sensul prevederilor Legii privind drepturile omului din 1998, acționa în afara legii acum, dacă ar acționa într-o manieră incompatibilă cu un drept protejat de Convenție.</p>	<p><i>UK / Stafford (46295/99)</i></p> <p>Hotărâre definitivă pe 28/05/2002</p> <p>Rezoluție finală CM/ResDH(2011)179</p>
<p>Reformă juridică detaliată pentru asigurarea principiului separării puterilor: Au fost adoptate măsuri pentru asigurarea independenței structurale a magistraturii, între altele, prin excluderea organismelor politice (Președinția și Parlamentul) din procesul numirii și revocării judecătorilor.</p>	<p><i>UKR / Oleksandr Volkov (21722/11)</i></p> <p>Hotărâre definitivă pe 27/05/2013</p> <p>Plan de acțiune</p> <p>Stadiul executării: în curs</p>

1.2. Independența față de părțile cauzei

<p>Independența Comisiei regionale de apel în materie de asigurări sociale: Dispoziția din Legea generală a asigurărilor sociale, privind componența Comisiei regionale de apel, a fost amendată în 2000. Președintele Comisiei va fi pe viitor un judecător numit de ministrul federal al justiției și, la momentul numirii, membru al unei curți însărcinate cu chestiuni privind munca și afacerile sociale. Comisia va mai fi compusă din alți patru membri, dintre care doi propuși de Camera medicilor și doi de Asociația generală pentru asigurări sociale.</p>	<p><i>AUT / Hortolomei (17291/90)</i></p> <p>Hotărâre definitivă pe 16/04/1998</p> <p>Rezoluție finală ResDH(2004)73</p>
<p>Independența Autorității regionale pentru tranzacții imobiliare : Autoritatea este compusă, între altele, din trei funcționari publici de la Biroul guvernării terenurilor, unul dintre ei acționând ca raportor, inclusiv în cazurile în care Biroul guvernării terenurilor este implicat el însuși ca parte. Guvernul regional al Tirolului a modificat organigrama administrației sale regionale în 1984. De la această dată, divizia căreia îi aparține raportorul Autorității ca funcționar public este separată de direcția condusă de „controlorul tranzacțiilor imobiliare”, care reprezintă Biroul guvernării terenurilor în cadrul procedurilor. Astfel, raportorul Autorității nu mai este subordonat aceluși controlor.</p>	<p><i>AUT / Sramek (8790/79)</i></p> <p>Hotărâre definitivă pe 22/10/1984</p> <p>Rezoluție finală DH(85)6</p>

<p>Independența Secțiunii judiciare a Camerei Deputaților: În 2009, componența Secțiunii judiciare, care avea competența de a decide în ultimă instanță litigiile administrative între angajații Camerei Deputaților și administrația sa a fost modificată de Adunarea și de Președintele Camerei Deputaților. Secțiunea judiciară este compusă acum în mod exclusiv din membri ai Camerei Deputaților fără legături cu administrația sa.</p>	<p>ITA / Savino (17214/05)</p> <p>Hotărâre definitivă pe 28/07/2009</p> <p>Raport de acțiune</p> <p>Rezoluție finală CM/ResDH(2020)229</p>
<p>Excluderea asesorilor în caz de conflict de interese în litigiile privind locuințele: Legea privind Comitetul de revizuire a leasingului și Comitetul de revizuire a închirierilor din 1973 și Legea privind tribunalul locuințelor și închirierilor din 1974 au fost modificate în 1991 și prevăd ca asesorii din cadrul Comitetului de revizuire a închirierilor și din cadrul Tribunalului locuințelor și închirierilor, numiți de asociații interesate și având legături strânse cu acestea, să fie înlocuiți cu judecători obișnuiți ori de câte ori ar putea exista un conflict de interese.</p>	<p>SWE / Langborger (11179/84)</p> <p>Hotărâre definitivă pe 22/06/1989</p> <p>Rezoluție finală DH(91)25</p>
<p>Revizuire legală în cadrul disputelor privind alocarea de locuințe: Comitetul de revizuire a alocării de locuințe, care includea cinci consilieri aleși din cadrul autorității locale emitente a deciziei contestate, a fost înlocuit de tribunale înființate conform Legii privind alocațiile pentru copii, pensii și asigurări sociale din 2000. Aceste tribunale sunt complet independente de autoritatea locală și capabile să investigheze toate faptele relevante în litigiile privind alocarea de locuințe.</p>	<p>UK / Tsfayo (60860/00)</p> <p>Hotărâre definitivă pe 14/11/2006</p> <p>Rezoluție finală CM/ResDH(2010)75</p>

1.3. Independența internă a tribunalelor

<p>Măsuri de îmbunătățire a garanțiilor de independență a Curții Supreme drept curte de casație în cauzele penale: Pentru a răspunde preocupărilor obiectiv justificate privind expunerea la presiuni a Curții Supreme, Codul de Procedură penală din 2002 a interzis judecătorilor Curții Supreme și/sau președinților de Divizii de a iniția recursuri în casație pentru a anula deciziile în apel și a restabili sentința din primă instanță.</p>	<p>LIT / Daktaras (42095/98)</p> <p>Hotărâre definitivă pe 17/01/2001</p> <p>Rezoluție finală CM/ResDH(2004)43</p>
<p>Reforma sistemului de carieră judiciară: Reforma constituțională din 2016 și adoptarea legislației care o implementează au creat un nou cadru legal pentru sistemul judiciar din Ucraina, inclusiv în privința selecției, numirii judecătorilor și disciplinei judiciare. Acest cadru a inclus reguli noi privind componența și funcționarea organismului competent, Înalțul Consiliu de Justiție. Descreșterea rolului președinților de tribunale a oferit o garanție suplimentară pentru independența internă a judecătorilor.</p> <p><i>În cauza Oleksandr Volkov, din 2015, Curtea Supremă, urmând o decizie a Parlamentului, l-a reintegrat pe reclamant în funcția sa de judecător al Curții Supreme.</i></p> <p><i>În cauza Salov, deciziile judiciare împotriva reclamantului au fost anulate de Curtea supremă, iar procedurile au fost închise.</i></p> <p><i>În cauza Sovtransavto, hotărârea contestată a fost anulată, iar cauza a fost trimisă pentru o nouă examinare. În 2005, cererile companiei reclamantului au fost parțial satisfăcute.</i></p>	<p>UKR / Oleksandr Volkov (21722/11)</p> <p>Hotărâre definitivă pe 27/05/2013</p> <p>Plan de acțiune</p> <p>Stadiul executării: în curs</p> <p>UKR / Agrokompleks (23465/03)</p> <p>Hotărâre definitivă pe 08/03/2012</p> <p>Raport de acțiune</p> <p>Stadiul executării: în curs</p>

UKR / Salov (65518/01)

[Hotărâre definitivă pe
06/12/2005](#)

[Plan de acțiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2018\)232](#)

*UKR / Sovtransavto Holding
(48553/99)*

[Hotărâre definitivă pe
06/11/2002](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2019\)243](#)

2. IMPARȚIALITATEA TRIBUNALELOR

Imparțialitate înseamnă absența prejudecăților sau părtinirii. Conform jurisprudenței Curții, existența imparțialității trebuie determinată după un criteriu subiectiv, prin care să se țină seama de comportamentul și convingerile personale ale unui anumit judecător, cu alte cuvinte, dacă judecătorul a dovedit prejudecăți sau părtinire într-o cauză dată; și de asemenea, conform unui criteriu obiectiv, adică stabilind dacă tribunalul însuși și, între altele, componența sa, oferă suficiente garanții pentru a exclude orice îndoială legitimă privind imparțialitatea sa. În cele mai multe din cauzele relevante, Curtea s-a concentrat pe criteriul obiectiv. Totuși, ea a remarcat că nu există o diferență notabilă între imparțialitatea subiectivă și cea obiectivă, întrucât conduita unui judecător poate suscita nu numai îndoile obiective privind imparțialitatea din perspectiva unui observator exterior (criteriul obiectiv), ci poate duce până la chestiuni ce țin de convingerile sale personale (criteriul subiectiv).

2.1 Imparțialitatea obiectivă a tribunalelor

2.1.1. Exercițarea funcțiilor judiciare și de consiliere într-o cauză

Separarea funcțiilor judiciare și de consiliere ale judecătorilor Consiliului de Stat: În 1995, un amendament la Legea privind organizarea Consiliului de Stat din 1961, prevedea ca membrii Comitetului judiciar al Consiliului de Stat să nu participe la judecarea cauzelor privind aplicarea legilor sau decretelor în privința cărora au luat parte în deliberările anterioare ale Consiliului.

LUX / Procola (14570/89)

[Hotărâre definitivă pe
28/09/1995](#)

[Rezoluție finală DH\(96\)19](#)

2.1.2. Exercițarea funcțiilor judiciare și extra-judiciare într-o cauză

Incompatibilitatea calității de membru în Tribunalul administrativ cu alte activități profesionale și reprezentări profesionale ale unor terțe părți: În 1997, ca răspuns la observațiile Curții privind o lipsă de imparțialitate a tribunalului administrativ cantonal, întrucât doi dintre judecătorii supleanți cu normă redusă fuseseră implicați ca avocați în proceduri anterioare derulate împotriva reclamantului înaintea aceluiși tribunal, Legea privind justiția administrativă a cantonului Zurich a fost modificată cu prevederea ca membrii cu normă întreagă ai tribunalului administrativ să nu mai exercite o altă activitate profesională sau de reprezentare profesională a unor terțe părți înaintea organismelor judiciare sau administrative.

CH / Wettstein (33958/96)

[Hotărâre definitivă pe
21/03/2001](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2009\)14](#)

În 2001, Curtea Federală a aprobat cererea reclamantului pentru revizuire, a admis apelul său împotriva deciziei contestate și a trimis cauza către un tribunal administrativ, a cărui componență a îndeplinit cerințele articolului 6§1 din Convenție și ale legislației naționale.

Asigurarea imparțialității președintelui Tribunalului regal din Guernsey: Conform unei instrucțiuni din 2001, a fost dezvoltată o procedură specifică privind recuzarea președintelui Tribunalului regal din Guernsey în cadrul unei proceduri administrative: la începutul audierii, avocații tuturor părților trebuie să declare dacă clienții lor au vreo obiecție față de președintele tribunalului și motivele acestor obiecții. Pentru a le oferi avocaților posibilitatea de a obține informații satisfăcătoare, președintele tribunalului îi va informa în scris, înaintea audierii, în privința implicării sale anterioare în chestiuni ce vor fi examinate sau hotărâte de tribunal.

UK / McGonnell (28488/95)

[Hotărâre definitivă pe
08/02/2000](#)

[Rezoluție finală
DH\(2001\)120](#)

2.1.3. Exercițarea diferitelor funcții judiciare într-o cauză

<p>Recuzarea judecătorilor de instrucție în procesele ulterioare: În 1992, ministrul federal al Justiției a adresat o circulară președinților curților de apel și procurorilor generali, menționând că problema posibilei recuzări a judecătorilor trebuie clarificată înaintea stabilirii datei audierilor. Numai în circumstanțe excepționale, în special când e în interesul reclamantului să nu se întârzie procedurile, poate fi luată în calcul renunțarea din partea acuzatului la dreptul de a cere recuzarea judecătorului, cu condiția respectării unui minim de garanții procedurale (ascultarea acuzatului de către un judecător independent și imparțial în prezența reprezentantului legal al acuzatului).</p>	<p><i>AUT / Pfeifer and Plankl (10802/84)</i></p> <p>Hotărâre definitivă pe 25/02/1992</p> <p>Rezoluție finală DH(92)64</p>
<p>Excluderea judecătorului de instrucție din procedurile tribunalului de primă instanță: Ca urmare a modificării din 1985 a jurisprudenței Curții de casație, un judecător având funcția de judecător de instrucție nu poate prezida sau participa ca judecător de fond în procedurile tribunalului de primă instanță în aceeași cauză. Codul judiciar prevăzuse deja aceeași regulă în procedurile dinaintea curților de apel sau a tribunalelor penale.</p>	<p><i>BEL / De Cubber (9186/80)</i></p> <p>Hotărâre definitivă pe 26/10/1984</p> <p>Rezoluție finală DH(88)20</p>
<p>Excluderea judecătorilor implicați în hotărâri prealabile procesului: Legea privind administrarea justiției a fost modificată în 1990 pentru a exclude un judecător care a luat măsuri prealabile într-un proces privind arestarea preventivă sau alte măsuri de anchetă, din procedura pe fond sau în apel în aceeași cauză. Excepție fac procesele în procedură simplificată specială în care acuzatul a mărturisit infracțiunea și cele în care nu e necesară o decizie privind dovedirea culpabilității acuzatului. În plus, a fost introdusă o clauză generală privind imparțialitatea judecătorilor, care prevede că nimeni nu poate acționa ca judecător într-o cauză în care există circumstanțe susceptibile de a pune la îndoială imparțialitatea acelei persoane.</p>	<p><i>DNK / Hauschildt (10486/83)</i></p> <p>Hotărâre definitivă pe 24/05/1989</p> <p>Rezoluție finală DH(91)9</p>
<p>Introducerea funcțiilor distinctive ale organelor autorității de supraveghere bancară: În 2010, printr-un Ordin care amenda Codul monetar și financiar, autoritățile de reglementare și supraveghere bancară au fost reunite într-o singură autoritate, Autoritatea de control prudential. Autoritatea de control prudential este compusă dintr-un Colegiu de 16 membri și un Comitet de sancțiuni de 5 membri. Funcțiile unui membru al Comitetului de sancțiuni sunt incompatibile cu cele ale unui membru al Colegiului. Numai Colegiul are puterea de a iniția proceduri de sancționare ca urmare a deficiențelor descoperite în timpul inspecțiilor. Comitetul de sancțiuni are atribuția exclusivă de a impune sancțiuni disciplinare și de a asigura conformitatea cu principiul contradictorialității.</p>	<p><i>FRA / Dubus S.A (5242/04)</i></p> <p>Hotărâre definitivă pe 11/09/2009</p> <p>Raport de acțiune</p> <p>Rezoluție finală CM/ResDH(2011)102</p>

Limitarea rolului Comisarului guvernamental în procedurile judiciare: În 2006, Codul privind justiția administrativă a fost modificat pentru a interzice participarea Comisarului guvernamental la deliberările din cadrul procedurilor dinaintea Consiliului de Stat, tribunalelor administrative de primă instanță și curților de apel. În procedurile dinaintea Consiliului de Stat, părțile vor avea posibilitatea să ceară excluderea Comisarului guvernamental de la deliberări. Părților li se aduce la cunoștință acest drept în citație. Dacă nicio astfel de cerere nu este depusă, Comisarul guvernamental va fi prezent la audieri pentru a asigura drepturile procedurale ale tuturor părților.

FRA / Kress (39594/98)

[Hotărâre definitivă pe 07/06/2001](#)

[Rezoluție finală CM/ResDH\(2007\)44](#)

Garantarea imparțialității tribunalelor în procedurile disciplinare privind judecătorii: Conform modificării din 2018 a Legii organice privind tribunalele de drept comun, președintele unui tribunal nu mai are competența de a iniția proceduri disciplinare împotriva judecătorilor curții sale. Acest drept îi revine unei noi instituții, Inspectorul independent, care conduce o anchetă preliminară și prezintă concluziile sale Consiliului Superior al Magistraturii, care poate decide apoi, printr-o majoritate de două treimi, inițierea sau nu a unor proceduri disciplinare. Fondul cauzei disciplinare este examinat de Comitetul disciplinar al judecătorilor tribunalelor de drept comun - format din trei judecători de drept comun și doi asesori, selectați dintre profesori sau cercetători de la instituții de învățământ superior, membri ai Baroului și/sau persoane nominalizate de persoane juridice fără scop lucrativ.

GEO / Sturua (45729/05)

[Hotărâre definitivă pe 27/04/2017](#)

[Raport de acțiune](#)

[Stadiul executării: în curs](#)

Excluderea judecătorilor din procedurile cu mai multe nivele din aceeași cauză: În 1996, Curtea Constituțională a declarat neconstituțional Codul de Procedură Penală (CPP) în două privințe. Prima, în măsura în care permitea aceluiși judecător să ia parte la deliberări în primă instanță și în apel privind vinovăția acuzatului. A doua, în măsura în care permitea judecătorilor care participaseră la luarea deciziilor privind măsurile preventive să participe la deciziile pe fond. Ulterior, într-o altă hotărâre din 1996, Curtea Constituțională a declarat neconstituțională o altă prevedere a CPP, deoarece aceasta nu excludea un judecător de la participarea la proceduri împotriva unui acuzat a cărui responsabilitate penală a fost deja evaluată incidental de același judecător, într-o hotărâre anterioară.

ITA / Ferrantelli and Santangelo (19874/92)

[Hotărâre definitivă pe 07/08/1996](#)

[Rezoluție finală DH\(97\)502](#)

ITA / Cianetti (55634/00)

[Hotărâre definitivă pe 10/11/2004](#)

[Rezoluție finală CM/ResDH\(2010\)213](#)

Excluderea judecătorilor Curții Supreme care au participat la procedurile unor jurisdicțiilor inferioare în aceeași cauză: În 2013, Secția civilă a Curții Supreme a adoptat o Opinie cu caracter obligatoriu solicitând să se ia în considerare jurisprudența Curții europene în ceea ce privește aplicarea Codului de Procedură Civilă din 2005, conform căreia un judecător sau un asesor este considerat incapabil de a îndeplini o funcție judiciară dacă există circumstanțe care ridică îndoieli asupra imparțialității sale. Această opinie este aplicabilă în special atunci când un judecător al Curții Supreme a intervenit anterior în cadrul jurisdicțiilor inferioare în aceeași cauză.

MKD / Bajaldziev (4650/06)

[Hotărâre definitivă pe 25/01/2012](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală CM/ResDH\(2015\)189](#)

Garantarea imparțialității în cadrul procedurilor în fața Consiliului Judiciar de Stat privind abaterile profesionale ale judecătorilor: În 2018, Legea privind Consiliul Judiciar de Stat și Legea privind tribunalele au fost modificate pentru a exclude de la

MKD / Mitrinovski (6899/12)

[Hotărâre definitivă pe 30/07/2015](#)

<p>luarea deciziilor pe membrii Consiliului Judiciar de Stat care au inițiat proceduri disciplinare. Legile sus-menționate au separat de asemenea faza de anchetă, condusă de către Comisia de anchetă, de faza de luarea deciziilor, în care nu poate participa niciun membru al Comisiei de anchetă.</p>	<p>Raport de acțiune Rezoluție finală CM/ResDH(2019)300</p>
<p>Clarificarea regulilor privind recuzarea judecătorilor Curții Supreme: Pentru a exclude posibilitatea ca un judecător al Curții Supreme să fie chemat într-o instanță în care să decidă dacă vreuna dintre interpretările sale juridice sau aplicări ale dreptului material anterioare, în aceeași cauză, urmează să fie aplicate ori nu, Curtea Constituțională a clarificat, într-o hotărâre din 2004, că termenul „tribunal inferior” din prevederea privind recuzarea judecătorilor, trebuie să cuprindă toate nivelele de jurisdicție inferioare.</p>	<p><i>POL / Toziczka (29995/08)</i> Hotărâre definitivă pe 24/10/2012 Raport de acțiune Rezoluție finală CM/ResDH(2014)146</p>
<p>Imparțialitatea tribunalelor în cazul sfidării curții: În 2016, Curtea Constituțională și-a schimbat jurisprudența, declarând că în cazurile de sfidare a curții, imparțialitatea este încălcată când un judecător, care a fost presupusul subiect al sfidării, pronunță sentința și aplică o sancțiune. În 2017, Codul de Procedură Civilă a fost modificat astfel încât cererea unui judecător de a sancționa pe cineva care se presupune a fi sfidat tribunalul să fie repartizată unui alt judecător.</p>	<p><i>SVN / Pecnik Alenka (44901/05)</i> Hotărâre definitivă pe 27/12/2012 Raport de acțiune Rezoluție finală CM/ResDH(2018)148</p>
<p>Excluderea judecătorilor Curții Constituționale care au participat la proceduri ale tribunalelor inferioare în aceeași cauză: În 2007, pentru a remedia lipsa de imparțialitate a Curții Constituționale rezultând dintr-o hotărâre luată de o formațiune de judecată care includea un judecător ce participase în procedurile unui tribunal inferior în aceeași cauză, Curtea Constituțională și-a schimbat jurisprudența. Ea a exclus din formațiunea de judecată judecători care și-au exprimat anterior o opinie de expert privind obiectul procedurilor vizate sau judecători care au participat la luarea deciziei în aceeași cauză în cadrul jurisdicțiilor inferioare. Părțile pot depune o cerere pentru recuzarea judecătorului Curții Constituționale, conform Regulilor de Procedură ale Curții Constituționale.</p>	<p><i>SVN / Svarc and Kavnic (75617/01)</i> Hotărâre definitivă pe 08/05/2007 Raport de acțiune Rezoluție finală CM/ResDH(2018)213</p>
<p>Imparțialitatea adunării generale a Curții Supreme Administrative: În 2012, Legea privind Curtea Supremă Administrativă (CSA) a fost modificată pentru a prevedea ca adunarea generală a CSA să fie compusă din membri permanenți selectați, care să examineze doar recursurile adresate acestui organism. În mod excepțional, membrii adunării generale au voie să participe la proceduri înaintea camerelor CSA numai când este necesar, în considerarea volumului excesiv de muncă.</p> <p><i>Procedurile contestate au fost redeschise, iar reclamantul a primit o hotărâre favorabilă.</i></p>	<p><i>TUR / Fazli Aslaner (36073/04)</i> Hotărâre definitivă pe 07/07/2014 Raport de acțiune Rezoluție finală CM/ResDH(2017)320</p>

2.1.4. Situații de natură personală inclusiv conflicte de interese

<p>O nouă jurisprudență a Curții Supreme și a Curții Constituționale garantând imparțialitatea tribunalelor: Ca răspuns la hotărârea Curții Europene, Curtea Supremă și Curtea Constituțională și-au schimbat jurisprudența, aplicând criteriile subiective și obiective ale Curții Europene pentru a evalua imparțialitatea tribunalelor. În cazul de față, îndoiala privind imparțialitatea curții de apel a pornit de la faptul că fiul președintelui curții era stagiar la firma de avocatură care îl reprezenta pe adversarul reclamantului. În 2013, Ministerul Justiției a introdus, de asemenea, un motor de căutare pentru a asigura accesul publicului la informații privind procedurile naționale, permițând părților să se plângă înaintea tribunalelor naționale în cazul în care estimează că imparțialitatea unui tribunal a fost compromisă.</p>	<p><i>CRO / Ramljak (5856/13)</i></p> <p>Hotărâre definitivă pe 13/11/2017</p> <p>Plan de acțiune</p> <p>Stadiul executării: în curs</p>
<p>Extinderea temeiurilor retragerii judecătorilor la relațiile cu „socrii”: Această cauză se referea la îndoielei justificate în mod obiectiv cu privire la imparțialitatea unui judecător de apel din cauza relației sale juridice cu asociatul gerant al cabinetului de avocatură advers reclamantului. Pentru a remedia această problemă, Codul de bune practici judiciare a fost modificat în 2018 pentru a prevedea că o relație „prin căsătorie” constituie un motiv pentru retragerea unui judecător dintr-o cauză. În cazurile în care avocații apar în fața unui judecător și acești avocați sunt angajatori, angajați, asociați sau au o relație profesională cu avocații care sunt membri ai familiei judecătorului (inclusiv avocații stagiați), judecătorul în cauză ar trebui să dezvăluie părților faptele relevante ale relației de muncă. În cazul în care una dintre părți se opune participării judecătorului la procedură, judecătorul decide dacă se va recuza sau nu.</p>	<p><i>CYP / Nicholas (63246/10)</i></p> <p>Hotărâre definitivă pe 09/04/2018</p> <p>Raport de acțiune</p> <p>Rezoluție finală CM/ResDH(2018)359</p>
<p>Retragerea judecătorilor din cauza relațiilor de familie cu reprezentanții legali ai uneia din părți: Cauza privea îndoielei obiectiv justificate privind imparțialitatea Președintelui Curții de Apel, datorită strânselor sale legături de familie cu reprezentanții legali ai părții adversereclamantului. În 2007, ca urmare a acestei cauze, Codul privind organizarea și procedura civilă a fost modificat pentru a permite recuzarea unui judecător sau ca acesta să se abțină de la a lua parte la o cauză, dacă reprezentantul legal care pledează înaintea unui judecător este fiul sau fiica, soțul/soția, un ascendent sau fratele/sora acestuia.</p>	<p><i>MLT / Micallef (17056/06)</i></p> <p>Hotărâre definitivă pe 15/10/2009</p> <p>Rezoluție finală CM/ResDH(2011)232</p>
<h2>2.2 Imparțialitatea subiectivă a tribunalelor</h2>	
<p>Restricționarea declarațiilor publice ale membrilor Consiliului Național al Magistraturii în cadrul procedurilor disciplinare împotriva judecătorilor: Lipsa de imparțialitate în cauza de față a rezultat din declarațiile publice făcute de președintele Consiliului Național al Magistraturii (CNM) și de doi dintre membrii săi la adresa judecătorului reclamant, în timpul procedurii disciplinare împotriva sa. Conform modificării din 2011 a Legii privind Consiliul Național al Magistraturii, declarațiile publice pot fi făcute doar de președintele CNM, de un membru al CNM sau de CNM însuși, în cazul unei necesități urgente de informare a publicului, în legătură cu o anumită problemă. Cu toate acestea, membrii CNM nu le este permis să facă declarații asupra unei proceduri disciplinare până când decizia nu este definitivă, și nici să facă declarații despre judecătorul împotriva căruia au fost inițiate proceduri disciplinare.</p>	<p><i>CRO / Olujic (22330/05)</i></p> <p>Hotărâre definitivă pe 05/05/2009</p> <p>Raport de acțiune</p> <p>Rezoluție finală CM/ResDH(2011)194</p>
<p>Reforma procedurii privind sfidarea instanței: În 2009, Legea instanțelor judecătorești a fost modificată, subliniindu-se necesitatea stabilirii unui echilibru corect între protecția dreptului la</p>	<p><i>CYP / Kyprianou (73797/01)</i></p>

liberă exprimare și autoritatea sistemului judiciar. Modificarea prevedea că infracțiunea de sfidare a unei instanțe trebuie judecată de un tribunal separat, desemnat în acest scop de către președintele Curții Supreme, la cererea instanței presupus a fi sfidată. Înainte de a cere președintelui Curții Supreme să desemneze un alt tribunal, instanța în fațacăreia a fost comisă presupusa sfidare trebuie de asemenea să-l informeze pe autorul prezumat în legătură cu comportamentul contestat și cu sancțiunile aplicabile. De asemenea, avocații care apar în instanță în numele clienților lor nu mai fac obiectul procedurilor de sfidare, întrucât orice comportament inadecvat al lor constituie de acum doar o abatere disciplinară și trebuie înaintată de tribunal către Consiliul de disciplină al avocaților.

[Hotărâre definitivă pe
15/12/2005](#)

[Raport de acțiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2015\)47](#)

3. INDEPENDENȚA ȘI IMPARȚIALITATEA PROCURORILOR

Curtea Europeană a subliniat că democrația și statul de drept nu pot fi reglementate de un text, ci au nevoie de garanții instituționale. Independența și imparțialitatea procurorilor publici, ca și cele ale tribunalelor, reprezintă o garanție fundamentală împotriva abuzului de putere, în timp ce toată structura Convenției se bazează pe presupunerea generală că autoritățile publice din statele membre acționează cu bună credință. În aceeași ordine de idei, Comitetul de Miniștri a subliniat² că procurorii publici trebuie să-și exercite responsabilitățile și atribuțiile în deplină concordanță cu principiile legalității, obiectivității, corectitudinii și imparțialității.

Excluderea procurorilor de la deliberările Curții de Casație: Această cauză se referă la un proces inechitabil, datorat, între altele, participării avocatului general la deliberările Curții de Casație. Ca răspuns imediat la concluziile Curții Europene, Curtea de Casație a adoptat în mod provizoriu o nouă practică în procedurile penale, civile și disciplinare, potrivit căreia reclamantii pot răspunde avizului avocatului general, care nu mai ia parte la deliberări. În 2000, prevederile contestate ale Codului judiciar privind Curtea de Casație au fost revocate. S-a hotărât de asemenea să se excludă Ministerul Public de la deliberările tribunalelor și curților civile.

BEL / *Borgers* (12005/86)

[Hotărâre definitivă pe
30/10/1991](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2001\)108](#)

Modificări ale jurisprudenței și legislației care întăresc independența Ministerului Public: Pentru a preveni arestarea/detenția și deschiderea procedurilor penale împotriva unor persoane cu singurul scop de a pune presiune asupra lor (în prezenta cauză cu scopul de a împiedica un alt reclamant de a-și continua acțiunea înaintea Curții Europene), a fost inițiată o reformă substanțială a Ministerului Public. Prin aceasta a fost consolidată independența Ministerului Public față de legislativ și executiv și s-a stabilit răspunderea disciplinară a procurorilor.

MDA / *Cebotari* (35615/06)

[Hotărâre definitivă pe
13/02/2008](#)

[Plan de acțiune](#)

[Rezoluție finală
CM/ResDH\(2016\)147](#)

Potrivit unei hotărâri a Curții Constituționale din septembrie 2013, autorităților de stat li se interzice să intervină în activitatea Ministerului Public prin solicitarea de informații în cauze penale specifice sau prin anchetarea și chestionarea unui procuror privind instruirea unor cauze concrete. În 2016, a fost adoptată o nouă Lege privind Ministerul Public, prin care s-au stabilit criterii și proceduri clare pentru alegerea Procurorului General, interzicând legăturile sale cu partidele politice și asigurând respectul pentru drepturile omului în cadrul procedurilor penale. Legea prevede, de asemenea, și sancțiuni disciplinare în cazul abaterilor comise de procurorii în exercitarea atribuțiilor oficiale și limitează implicarea lor în activitățile de redactare a legilor sau în activități ale executivului.

Reclamantul a fost eliberat și achitat de toate acuzațiile nefondate împotriva lui în 2007.

Independența Ministerului Public: Ca urmare a modificărilor constituționale din 2016, Ministerul Public a devenit o parte constitutivă a sistemului judiciar.

UKR / *Lutsenko* (6492/11)

[Hotărâre definitivă pe
19/11/2012](#)

[Raport de acțiune](#)

[Stadiul executării: în curs](#)

Modificările de mai sus și Legea privind Ministerul Public au condus la o reformă majoră a Ministerului Public, desființând în sfârșit funcția sa de supraveghere generală, conform angajamentelor asumate de Ucraina cu prilejul aderării la Consiliul European. Mai mult, legea menționată prevede principiul neutralității politice, apărându-i pe procurorii de orice influență politică, financiară și de altă natură, atunci când se află în exercițiul funcțiunii, garantând

² A se vedea Recomandarea CM [Rec\(2000\)19](#) privind rolul Ministerului Public în sistemul de justiție penală și Recomandarea CM/Rec(2012)11 privind rolul procurorilor publici în afara sistemului de justiție penală.

autonomia individuală a procurorilor și instituind un sistem de auto-gestiune a procedurilor. Legea a instituit, de asemenea, un cadru pentru procedurile disciplinare și aspectele legate de carieră. Codul de etică profesională și conduită pentru procurori din 2017 a întărit și mai mult principiul neutralității politice și a stabilit standarde care să reglementeze conduita profesională a procurorilor.

În cauza Lucenko, președintele I-a grațiat pe reclamant în 2013, acesta fiind ulterior eliberat. În 2014, un tribunal național a anulat condamnările reclamantului.

În cauza Timoșenko, reclamanta a fost eliberată din detenție și reabilitată pe deplin în 2014.

**UKR / Tymoshenko
(49872/11)**

[Hotărâre definitivă pe
30/07/2013](#)

[Raport de acțiune](#)

[Stadiul executării: în curs](#)

INDEXUL CAUZELOR

<i>AUT / Hortolomei (17291/90)</i>	5	<i>POL / Toziczka (29995/08)</i>	10
<i>AUT / Pfeifer și Plankl (10802/84)</i>	9	<i>ROM / Luka (34197/02)</i>	3
<i>AUT / Sramek (8790/79)</i>	5	<i>ROM / Maszni (59892/00)</i>	3
<i>BEL / Borgers (12005/86)</i>	13	<i>SUI / Wettstein (33958/96)</i>	8
<i>BEL / De Cubber (9186/80)</i>	9	<i>SVN / Pecnik Alenka (44901/05)</i>	11
<i>CRO / Olujić (22330/05)</i>	12	<i>SVN / Svarc și Kavnic (75617/01)</i>	11
<i>CRO / Ramljak (5856/13)</i>	11	<i>SWE / Langborger (11179/84)</i>	6
<i>CYP / Kyprianou (73797/01)</i>	12	<i>TUR / Bayrak (39429/98)</i>	4
<i>CYP / Nicholas (63246/10)</i>	11	<i>TUR / Ciraklar (19601/92)</i>	4
<i>DNK / Hauschildt (10486/83)</i>	9	<i>TUR / Fazli Aslaner (36073/04)</i>	11
<i>FRA / Beaumartin (15287/89)</i>	3	<i>TUR / Ibrahim Gurkan (10987/10)</i>	4
<i>FRA / Dubus S.A (5242/04)</i>	9	<i>TUR / Sertkaya (77113/01)</i>	4
<i>FRA / Kress (39594/98)</i>	9	<i>TUR / Tanisma (32219/05)</i>	4
<i>GEO / Sturua (45729/05)</i>	10	<i>UK / Findlay (22107/93)</i>	4
<i>ITA / Cianetti (55634/00)</i>	10	<i>UK / Grieves (57067/00)</i>	5
<i>ITA / Ferrantelli și Santangelo (19874/92)</i>	10	<i>UK / McGonnell (28488/95)</i>	8
<i>ITA / Savino (17214/05)</i>	5	<i>UK / Stafford (46295/99)</i>	5
<i>LIT / Daktaras (42095/98)</i>	6	<i>UK / Tsfayo (60860/00)</i>	6
<i>LUX / Procola (14570/89)</i>	8	<i>UKR / Agrokompleks (23465/03)</i>	6
<i>MDA / Cebotari (35615/06)</i>	13	<i>UKR / Lutsenko (6492/11)</i>	13
<i>MKD / Bajaldziev (4650/06)</i>	10	<i>UKR / Oleksandr Volkov (21722/11)</i>	5, 6
<i>MKD / Mitrinovski (6899/12)</i>	10	<i>UKR / Salov (65518/01)</i>	6
<i>MLT / Micallef (17056/06)</i>	12	<i>UKR / Sovtransavto Holding (48553/99)</i>	7
<i>POL / Brudnicka și alții (54723/00)</i>	3	<i>UKR / Tymoshenko (49872/11)</i>	14